

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

10 januari 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, BESTUURSZAKEN,
INSTITUTIONELE EN BESTUURLIJKE HERVORMING
EN DECREETSEVALUATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Joke Schauvliege tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de eedaflegging van het personeel van gemeenten en provincies	1
Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over artikel 69 van het nieuwe Gemeentedecreet	1
Vraag om uitleg van de heer Rudi Daems tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de pensioenen van de ambtenaren van gemeenten en provincies	3

Voorzitter: de heer Norbert De Batselier

Vraag om uitleg van mevrouw Joke Schauvliege tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de eedaflegging van het personeel van gemeenten en provincies

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mevrouw Joke Schauvliege: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een aantal artikelen van het nieuwe Gemeente- en Provinciedecreet zijn in werking getreden op 1 januari 2006. Dit is onder meer het geval met het artikel 106 van het Gemeentedecreet en artikel 102 van het Provinciedecreet. Die artikelen bepalen dat de personeelsleden van de gemeente en de provincie de eed afleggen in handen van – respectievelijk – de gemeentesecretaris en de provinciegriffier. De eedaflegging ontstond in de 19e eeuw en werd beschouwd als een verplichting voor vastbenoemde ambtenaren vanaf een zekere graad. Contractuele personeelsleden leggen tot op heden enkel de eed af als zij daartoe door de wet worden verplicht. Er bestaan tal van andere praktijken voor hen.

Is de eedaflegging, zoals bepaald in artikel 102 van het Provinciedecreet en artikel 106 van het Gemeentedecreet van toepassing op alle personeel, inclusief de contractuelen en het tijdelijke meester-, vak- en dienstpersoneel? Indien dit niet het geval is, welke functies zijn van de eedaflegging uitgesloten? Welke initiatieven hebt u genomen om de gemeenten en provincies voldoende in te lichten over de concrete toepassing van alle artikelen die op 1 januari in werking zijn getreden?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, mevrouw Schauvliege, u hebt verwezen naar de artikelen van het Gemeentedecreet die in principe nu van toepassing zouden moeten zijn. Op vraag van de syndicale partners, zowel de werkgevers als werknemers, is het hoofdstuk over het personeel, met als startdatum 1 januari van dit jaar, uitgesteld. Het gaat pas van start op 1 januari 2007.

Beide partners vinden deze materie te belangrijk om overhaast te werk te gaan. Ze vonden elkaar snel in dit akkoord. Ik zie geen probleem in dit uitstel.

Ik vind uw vraag terecht. Zoals u het zelf verwoordt, is de informatie over de eedaflegging op zich interessant. In de toekomst zal iedereen de eed afleggen, van hoog tot laag, statutair en ook contractueel personeel. Tot op vandaag is dit vrij beperkt voor de wettelijke graden. Het gebeurt in handen van de voorzitter van de gemeenteraad, de burgemeester. Op sommige plaatsen gold de eedaflegging voor alle statutaire benoemingen. Dat was enkel een plaatselijke regeling. We breiden dit nu uit naar alle personeelsleden, ook de technische diensten, de ploegbaas en de onderhoudsmannen en -vrouwen, of zoals u het noemt het meester-, vak- en dienstpersoneel.

Ik ben niet iemand die bijzonder veel belang hecht aan formaliteiten, maar ik vind dit niet onbelangrijk. Het is voor mij een symbolische daad, het begin van de deontologie. Het gaat om personeel dat zich inzet ten behoeve van de samenleving, de gemeenschap. Dit kan een mooie aanloop zijn.

Het uitstel van de inwerkingtreding van het hoofdstuk personeel in het Gemeentedecreet zal via een omzendbrief aan de betrokkenen worden meegedeeld. Deze omzendbrief wordt vrijdag aanstaande op de ministerraad besproken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mevrouw Joke Schauvliege: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over artikel 69 van het nieuwe Gemeentedecreet

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik heb ook een vraag in het zog van het nieuwe Gemeentedecreet, ook over symbolen en met een historische achtergrond.

Zoals u weet, bepaalt artikel 69 van het nieuwe Gemeentedecreet: 'De Vlaamse Regering kent de eretits toe onder de voorwaarden die ze vaststelt, en bepaalt de ambtskledij en de onderscheidingstekens van de burgemeester en de schepenen.' Dit is eigenlijk een volledige herneming van artikel 21 van de nieuwe Gemeentewet, met dien verstande dat de Vlaamse Regering en niet langer de koning nu bevoegd is voor het bepalen van de ambtskledij en de onderscheidingstekens van burgemeester en schepenen. Artikel 21 van de nieuwe Gemeentewet wordt dan ook via het Gemeentedecreet opgeheven.

Bijgevolg is de Vlaamse Regering bevoegd om het eeuwenoude KB – en eeuwenoud mag u hier letterlijk nemen – van 23 januari 1837 te wijzigen. Het is er dus eentje uit de nadagen van de Belgische omwenteling. Dat KB bepaalt voor de schepenen als onderscheidingsteken een tweekleurige sjerp, geel-zwart met rode franjes, en voor de burgemeester de driekleurige sjerp met zilveren franjes.

We kunnen op dit moment moeilijk inschatten welke stappen de Vlaamse Regering en u als bevoegd minister zullen ondernemen in uitvoering van artikel 69 van het Gemeentedecreet. We hopen alleszins dat de nieuwe bepalingen aangepast worden aan de nieuwe staatsstructuren die we sindsdien gekregen hebben. De vijfde staatshervorming heeft immers een ruime bevoegdheidsoverdracht aan de gewesten met zich meegebracht betreffende de lokale besturen. De hiërarchische band tussen centraal Belgisch gezag of de koning en de burgemeester en de burgemeester als vertegenwoordiger van de koning in zijn gemeente behoort hiermee definitief tot het verleden.

Ik wil niet zeggen hoe het dan wel moet zijn, maar een mogelijkheid bestaat erin om schepenen en burgemeester enkel nog tweekleurige sjerpen te geven. Ik wil me nu nergens over uitspreken, maar in Nederland gebruikt men bijvoorbeeld een ambtskleding. U zou bijvoorbeeld een wedstrijd kunnen uitschrijven voor de Vlaamse en internationaal geprezen mode-wereld om een soort sjerp van de 21ste eeuw te ontwerpen.

Het meest evident lijkt ons dat er tegen de installatie van de nieuwe gemeenteraden en schepencolleges, en dat is januari 2007, hieromtrent duidelijkheid is.

Wat is de juridische draagkracht van het KB van 1837 nu artikel 21 van de nieuwe Gemeentewet opgeheven is door de goedkeuring van het Gemeentedecreet? Hoe zal de Vlaamse Regering uitvoering geven aan artikel 69 van het nieuwe Gemeentedecreet over de ambtskledij en onderscheidingstekens van de burgemeester en schepenen? Zult u een initiatief nemen om de eeuwenoude regeling aan te passen? Ziet u heil in onze suggesties?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, mijnheer Demesmaeker, ik ben hier pas goed over beginnen nadenken door uw vraag, ik geef dat eerlijk toe. Ik zeg dit niet neerbuigend, maar u moet begrijpen dat dit geen topprioriteit is in de politiek. Ik geef evenwel toe dat we er iets moeten op vinden.

Zolang er niets gebeurt, zolang we niet reageren, blijft het KB van 1837 van kracht. Eigenlijk zult u deze vraag opnieuw moeten stellen bij de start van de nieuwe legislatuur in januari 2007. Ik heb hierover momenteel geen mening, ik sta open voor alle suggesties. U hebt al een suggestie gedaan. Kort nadat ik als minister in dienst trad, ontmoette ik een burgemeester uit Nederlands-Limburg. In Nederland is de burgemeester te herkennen aan zijn ambtskleding.

Ik ben nu 18 jaar actief mandataris in de lokale politiek. Ik wil dan ook het belang niet onderschatten van dit soort symbolen voor de bevolking. Als de schepenen zijn sjerp niet draagt bij een gouden bruiloft, vinden veel mensen dat ongepast. Ze beschouwen het als een gebrek aan respect tegenover het jubilerende koppel, terwijl dat helemaal niet de bedoeling is van de schepenen. Het is veeleer zijn bedoeling gewoon te doen en geen afstand te creëren door protocol of formaliteiten. Het gaat blijkbaar om symbolen die bekend zijn bij de bevolking. Zij kennen het verschil tussen de driekleurige sjerp van de burgemeester en de zwart-gele sjerp van de schepenen. Ik heb intussen geleerd dat ook de politicommissaris een driekleurige sjerp mag dragen, want die maakt deel uit van zijn ambtskleding. Het mag natuurlijk geen folklore worden. Bij de mensen gaat het vooral om een symbolische uitstraling.

In afwachting van 7 januari 2007 blijft het oude KB van 1837 van kracht.

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Symbolen zijn inderdaad belangrijk. We mogen de waarde en de impact daarvan niet onderschatten.

Als ik het goed heb begrepen, blijft, zolang er niets gebeurt, alles bij het oude. Ik zou het jammer vinden indien we een kans zouden missen om die belangrijke symbolen aan te passen aan de nieuwe staatsstructuur.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Rudi Daems tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de pensioenen van de ambtenaren van gemeenten en provincies

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, zowat 20 percent van de ruim 2 miljoen gepensioneerden blikt terug op een loopbaan als ambtenaar. De uitgaven voor de overheidspensioenen bedroegen vorig jaar 7,6 miljard euro. Ook hier slaat de vergrijzing toe, sterker nog dan in de privé-sector.

De pensioenen van de lokale ambtenaren zorgen op gemeentelijk niveau voor nogal wat animositeit. Aan de ene kant maken de gemeenten zich terecht zorgen over de betaalbaarheid ervan. Aan de andere stellen we vast dat het aantal contractuele ambtenaren alsmat toeneemt. Onlangs, mijnheer de minister, hebt uzelf de gemeentebesturen in een omzendbrief geadviseerd om een deel van de opbrengst van de Electrabel-aandelen te gebruiken voor de aanleg van een pensioenreserve.

Bij de overheid werken intussen om en bij de 250.000 contractuele ambtenaren. Er zijn – weliswaar onvolledige – aanwijzingen dat dit aandeel aanzienlijk toeneemt. Ook het nieuwe Gemeentedecreet zet de deur extra open om in de toekomst nog meer te werken met contractuele ambtenaren. Bij wijze van voorbeeld pik ik er de gemeente Alken uit. Zowel bij de gemeente als bij het OCMW daalt het aantal vastbenoemde ambtenaren: bij het gemeentelijk personeel is er een daling van 50,8 percent in 2000 naar 39,4

percent in 2005, bij het OCMW is er een daling van 19 percent in 2000 naar 14,8 percent in 2005.

De verhouding gaat nog steeds achteruit ten nadele van de contractuelen, en dikwijls ook ten nadele van de lager gekwalificeerden. In sommige gevallen passen de lokale besturen een mouw aan het pensioenprobleem van hun contractuele ambtenaren door hen enkele jaren voor de pensioenleeftijd nog vast te benoemen. De ongelijkheid tussen beide statuten is niet alleen nadelig voor de verdere promotiekansen: contractuelen krijgen ook een lager pensioen, hoewel ze vaak gelijkaardige arbeidsprestaties leveren.

Guy Tegenbos schreef in De Standaard van 24 oktober 2005 dat een gewoon werknemerspensioen voor contractuelen slechts zowat de helft bedraagt van dat van vastbenoemden. CCOD-voorzitter Luc Hamelinck pleitte in een Knack-interview in november 2005 voor grote sectorale pensioenfondsen voor de hele openbare sector in plaats van dit voor elke gemeente of elk ministerie apart te organiseren. Dit zou zorgen voor meer solidariteit en rechtvaardigheid voor ambtenaren op lokaal, regionaal en federaal niveau. Ik heb zopas nog een lijvig document ontvangen van Ria Janvier en Katleen Janssens met als titel 'De mythe van het statuut voorbij, de nieuwe overheidswerker is opgestaan'. Uit dit rapport blijkt dat er op het vlak van de sociale bescherming bij zowel ziekte, ongeval in het privé-leven, moederschap als pensioen een grote discriminatie bestaat. In de conclusie van het rapport wordt gepleit voor een bovenwettelijke regeling om de bescherming op een gelijk niveau te brengen.

Verder zou ook de wet op het aanvullend pensioen van 28 april 2003 wel degelijk van toepassing zijn op overheidsdiensten. Contractuelen moeten bijgevolg worden behandeld zoals in de privé-sector. Er kan worden gewerkt met collectieve pensioenstelsels.

Mijnheer de minister, hoeveel contractuelen zijn er bij Vlaamse overheid en de lokale besturen in dienst? Hoe is de evolutie van de verhouding tussen contractuelen en statutairen de voorbije 10 jaar? Welke verdeling van contractuelen is er bij de Vlaamse overheid en de respectieve deeladministraties, IVA's en EVA's? Welke verdeling van contractuelen is er bij de lokale besturen over provincies, gemeenten, OCMW's en andere lokale instanties? In welke orde van grootte is er op het einde van de loopbaan een verschil in pensioen tussen statutairen en contractuelen?

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van en/of betrokken bij de werkzaamheden van de Bijzondere Commissie voor de Pensioenen van Lokale Besturen? Hoe is de stand van zaken en welke conclusies trekt u uit het verslag over de pensioenen van contractuelen? Wordt u geïnformeerd over de onderhandelingen tussen federaal minister Tobback en de vakbonden? Hebt u daar zelf een inbreng bij? Wat denkt u over de suggestie van het CCOD over de oprichting van sectorale pensioenfondsen voor contractuelen, respectievelijk alle ambtenaren? Op welke manier wilt u die dan financieren?

Mijnheer de minister, in uw recente omzendbrief suggereert u om een deel van de opbrengst van het Electrabel-aandeel te benutten voor een pensioenreserve. Gaat het dan over de statutaire ambtenaren, of is dit ook nuttig voor het pensioen van contractuelen? Wat gebeurt er dan met de steden en gemeenten zonder Electrabel-aandelen? Is er ter zake een standpunt en respons van de VVSG?

De voorzitter: Ik heb deze vraag ontvankelijk verklaard, hoewel dit veeleer een schriftelijke vraag is gezien de vraag naar veel statistische informatie. Ik wil me daarvoor excuseren bij de commissieleden.

Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Ik zal mijn antwoord vooral concentreren op de voorbije jaren.

De vraag over de samenstelling van het personeelsbestand van de Vlaamse overheid behoort tot de bevoegdheid van minister Bourgeois. Ik kan daar dan ook geen details over verstrekken.

Bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap waren op 31 december 1999 11.280 personeelsleden in dienst, waarvan 78,6 procent statutair. Op 31 december 2003 waren er 13.022 personeelsleden in dienst, waarvan 75 procent statutair. De bron die ik daarvoor hanteer, is Vrind, editie 2004-2005.

Bij de lokale besturen werkten in het tweede kwartaal van 2003 63.102 voltijdse equivalenten in contractueel dienstverband. Concreet werkten daar in totaal 90.437 personeelsleden.

De groep contractuelen bevat zowel gewone of zuivere contractuelen als gesubsidieerde contractuelen en contractuelen die worden tewerkgesteld in andere tewerkstellingsprogramma's. Deze cijfergegevens zijn

afkomstig van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten, en kunnen ook worden geraadpleegd in het jaarbeeld 2004 van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden 'Lokaal besturen in Vlaanderen - Lokale besturen en provincies in cijfers uitgedrukt'. Een aantal maanden geleden is deze editie uitgedeeld aan de commissieleden. Op bladzijde 142 tot 145 van deze publicatie vindt u alle cijfergegevens.

Bij het verzamelen van de gegevens werd geen rekening gehouden met de vrijwillige brandweer, de beroepsbrandweer, de jobstudenten, de monitoren en het personeel van de politiezones.

U vroeg naar de evolutie tussen statutairen en contractuelen tijdens de voorbije 10 jaar. In 1995 bedroeg het aantal statutairen 56,39 procent en het aantal contractuelen 43,61 procent. In 2003 bedroegen die aantallen respectievelijk 45,44 procent en 54,56 procent.

De Administratie Binnenlandse Aangelegenheden beschikt over de gegevens uit de periode 1995-2003. In het jaar 2002 is het aandeel van de statutaire tewerkstelling gedaald met ruim 4 procent. Dit is voornamelijk te wijten aan de politiehervorming en het feit dat het personeel van de politiezones niet meer onder de gemeentelijke bevoegdheid valt, maar onder het personeel van de politiezone. Het gaat dan zowel over het administratief personeel als over de geüniformeerden.

Uw vraag over de verdeling van contractuelen bij de Vlaamse overheid over administratie, IVA's, EVA's, enzovoort, behoort tot de bevoegdheid van minister Bourgeois.

Wat de verdeling van contractuelen bij de lokale besturen over provincies, gemeenten, OCMW's en andere lokale instanties betreft, wil ik me vooral concentreren op de gemeenten, provincies en OCMW's. Bij de gemeenten werken 27.693 contractuelen op een totaal van 50.434 personeelsleden. Het procentueel aandeel van de contractuelen bedraagt dus 54,9 procent. Bij de OCMW's werken 23.554 contractuelen op een totaal van 38.446. Hun aandeel bedraagt dus 61,3 procent op het totaal aantal personeelsleden. Bij de provincies werken 2.039 contractuelen op een totaal van 5.079. Het aandeel van de contractuelen bedraagt dus 40,1 procent. Ook deze cijfers zijn terug te vinden in het jaarbeeld 2004 van de Administratie Binnenlandse Aangelegenheden.

Inzake het verschil in pensioen tussen statutaire personeelsleden en contractuelen aan het einde van de loopbaan is het moeilijk een algemeen geldend antwoord te geven. Daarover zijn ook geen betrouwbare algemene gegevens bekend. Sommigen beweren dat dit voor iemand met een volledige loopbaan een verschil maakt van één derde. Dat is slechts giswerk. Daarvoor zijn de individuele verschillen te belangrijk. Het pensioen hangt immers in zeer sterke mate af van de individuele loopbaan. Hoe lang is iemand bijvoorbeeld in dienst van de overheid geweest? Heeft hij of zij daarnaast ook gewerkt als loontrekkende in de privé-sector? Of als zelfstandige? Hoe lang heeft iemand gestudeerd en kunnen deze periodes worden gelijkgesteld? Vroeger kon dat in het onderwijs, ik weet niet of dit nog bestaat. Hoe vaak werd de loopbaan om allerlei redenen onbezoldigd onderbroken via loopbaanonderbreking, verblijf in het buitenland, enzovoort? Welke periodes kunnen toch in aanmerking worden genomen voor de berekening van welk deelpensioen?

In dit verband wijs ik ook op de gevolgen van de economische crisis. Eind jaren zeventig en begin jaren tachtig heeft de overheid een wervingsstop gehanteerd. In die periode zijn er geen extra mensen aangeworven. Het gevolg hiervan is dat heel wat ambtenaren die het einde van hun carrière naderen, geen volledige loopbaan hebben opgebouwd. Deze mensen hebben een ander soort pensioen.

De Bijzondere Commissie voor de Pensioenen van Lokale Besturen valt exclusief onder de bevoegdheid van de federale overheid. Uw volgende vraag sluit hierbij aan. De onderhandelingen tussen federaal minister Tobback en de vakbonden behoren tot het domein van het Onderhandelingscomité A. Ook de Vlaamse Reering heeft zitting in Comité A. De onderhandelingen over deze problematiek zijn nog niet opgestart.

De sectorale pensioenfondsen zijn – zoals reeds gesteld – een federale materie. De Vlaamse Regering heeft er natuurlijk ook belang bij, maar ze heeft hierover nog geen standpunten ingenomen. Vanzelfsprekend is hierover ook overleg nodig in de schoot van de Vlaamse Regering. Ik kan hierover nog geen duidelijkheid bieden.

Ik heb in een recente omzendbrief gesuggereerd om een deel van de opbrengst van het Electrabelaandeel te benutten voor de aanleg van een pensioenreserve. Ik heb die suggestie ook gedaan tijdens het actua-

liteitsdebat dat plaatsvond naar aanleiding van de beursgang van Electrabel en Suez.

De aanbevelingen in recente omzendbrieven, onder meer de omzendbrief met begrotingsonderrichtingen voor 2006, hebben een algemene bedoeling. De besturen worden aangespoord voldoende proactief in te spelen op de toekomstige inspanningen voor de financiering van de bestaande pensioenregelingen. Iedereen weet dat de lokale besturen daar een uitdaging wacht. Bij de start van de fusie van de gemeenten in de tweede helft van de jaren zeventig is het personeelsbestand aanzienlijk gegroeid. Binnenkort gaat de generatie die toen werd aangeworven op pensioen. Dit betreft een bijzonder belangrijk maatschappelijk thema. Ik heb de lokale bestuurders willen aansporen tot een vooruitziend beleid. Ik heb ook duurzame investeringen gesuggereerd, wat de gemeenschap op middellange termijn ten goede komt. De angst leefde dat gemeenten in dit verkiezingsjaar iedereen een toelage zouden geven en daarmee de reserve zouden opmaken. Dat kan niet. Die aandelen maken deel uit van het patrimonium van de gemeente. Als ze te gelde worden gemaakt, moet dat de gemeenschap op middellange termijn dienen. De suggestie van een pensioenreserve gold alleen voor de statutairen. De regeling voor contractuelen loopt via de RVP.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister. U zegt dat de Vlaamse Regering nog geen standpunt heeft ingenomen over de sectorale pensioenfondsen. Welke timing hebt u daarvoor voor ogen?

Minister Marino Keulen: Daar is geen timing voor vastgelegd. Het is misschien zinvol om daarover nog eens van gedachten te wisselen als de gelegenheid zich voordoet. Dit maakt geen deel uit van bijvoorbeeld het Vlaams sectoraal akkoord. Vlak voor Allerheiligen sloten we een akkoord met ABA. De pensioenen waren daar geen punt van discussie. De CCOD heeft dat akkoord mee ondertekend, samen met de VSOA. De ACOD heeft het akkoord niet ondertekend, maar heeft dat in het verleden ook nooit gedaan. De CCOD heeft toen ook geen voorstellen gedaan. Dit is vrij recent.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
